

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Reliquæ peccati divisiones & alia ad naturam peccati
cognoscendam neceßaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

presentis divisionis est; cum enim hæ virtutes in medio consistant, omnis ab iis recessus, qui necessariò vel per excessum fit vel defectum, est vitiosus, utpote vel uno modo vel alio virtutibus illis contrarius. Imò etiam contra virtutes, quæ duo hujusmodi vitia opposita non habent, peccari aliquo modo potest per excessum & defectum, per actum scilicet commissionis & omissionis, ut contra charitatem erga Deum, vel actum odii Dei eliciendo, vel actum amoris, cum eliceretur debet, omittendo.

VII. Peccatum spirituale & carnale.

Hanc peccati divisionem tradit Apostolus.

Secundò dividitur peccatum in spirituale & carnale, nempe ex materia circa quam versantur; peccatum enim spirituale est quod est circa materiam spirituales; carnale quod circa corporalem, corporis præcipue oblectationes, & similia. Hinc S. Gregorius lib. 31. Moralium, cap. 31. ex septem vitiiis capitalibus duo ait esse carnalia; luxuriam scilicet & gulam, reliqua spiritualia. Ad hanc peccati divisionem allusit videtur Apostolus 2. Corinth. 7. v. 1. dum ait: Mundanus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perscipientes sanctificationem in timore Dei. Hæc ille: quibus verbis peccatum omne in carnale & spirituale dividere videtur.

SECTIO SECUNDA.

Reliquæ peccati divisiones, & alia ad naturam peccati cognoscendam necessaria.

I. Peccatum contra Deum, seipsum, & proximum.

TERTIA peccati divisio est in peccatum contra Deum, seipsum, & proximum; sicut enim homo per diversas virtutes rectè erga Deum, seipsum, & proximum ordinatur, ita similiter per diversa peccata, erga Deum, seipsum & proximum deordinatur: quamvis namque peccatum omne, quod est contra seipsum aut proximum, sit etiam contra Deum, quædam nihilominus peccata peculiariter sunt contra Deum, ut hæresis, blasphemia &c. quædam peculiariter contra proximum, ut peccata injuriæ; peccata verò intemperantiæ sunt contra seipsum.

II. Peccatum cordis, oris, & operis.

Quartò dividitur peccatum in peccata cordis, oris, & operis. Peccatum cordis illud propriè dicitur, quod merè internum est, & in solâ mente consummatur, ut hæresis, odium &c. peccatum oris est illud, quod ore seu linguâ perpetratur, ut contumelia, detractio &c. peccata denique operis sunt quæ exterius & opere consummantur, ut adulterium, homicidium & similia. Hanc peccati divisionem apertè tradit S. Hieronymus in cap. 43. Ezechielis prope finem: Tria, inquit, generalia delicta monstrantur, quibus omne mortalium subiacet genus. Aut enim cogitationibus, aut sermone, aut opere peccamus.

III. Peccatum ex ignorantia, passione, & malitiâ.

Quintò peccatum dividitur in peccatum ex ignorantia, passione, & malitiâ. Hæc peccati divisio habetur ex S. Thomâ 1. 2. q. 76. 77. & 78. Peccatum verò ex ignorantia non ita intelligendum est, quasi malitiâ peccati penitus ignoraretur, sic enim non esset peccatum, cum malitiâ planè ignorata perinde est ac nulla, ut supra latè declaratum est. Peccatum itaque ex ignorantia tunc contingit, quando quis ex negligentia omisit veritatem inquirere, cum tamen potuisset, ac debuisset, de quo latè supra, Disp. 88. sect. 3. 4. & quintâ. Peccatum ex passione est cum quis ve-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

hemente motu appetitus, ad peccandum allicitur, sicque & vocatur peccatum ex infirmitate. Tandem peccatum ex malitiâ illud dicitur, quando quis neque ex ignorantia ullâ antecedente, nec motu appetitus ad opus aliquod stimulante, sed merè quia vult peccatum aliquod admittit; & hoc peccatum ex omnibus juro censetur gravissimum.

Peccatum ex malitiâ ex omnibus est gravissimum.

IV.

Sextò dividitur peccatum in peccatum commissionis & omissionis, sive detur pura omisso sive non, sed tantum actus positivus quo quis vult præceptum aliquod non implere. Septima peccati divisio est in peccatum mortale & veniale; octava in peccatum personale & originale: de quorum singulis agemus suis locis.

Peccatum commissionis & omissionis: mortale & veniale, personale & originale.

V.

Circa peccatum generatim sumptum, qua solùm ratione hic de eo loquimur, notandum, hominem per omne peccatum mortale tria mala incurrit: maculam, quæ animam rebus omnibus aliis turpiorem reddit, Deoque & Angelis odibilior: naturæ corruptionem, ex qua fit ut diu sine novo peccato homo non persistat: ac denique reatum æternæ pœnæ, qui peccatum grave semper comitatur.

Homo per peccatum mortale tria mala incurrit.

VI.

Quæres, utrum omne peccatum (sermo solùm est de internis) sit in voluntate? Hæc questio in illâ tantum sententiâ locum habet, quæ potentias ab animâ, & inter se distinguit, in aliâ enim, ut constat, nulla esse potest difficultas. Dico itaque, postâ potentiarum inter se, & ab animâ distinctione, peccatum omne esse in voluntate. Ratio est, peccatum siquidem, ut est manifestum, debet esse voluntarium & liberum, & voluntatem propriè denominare liberè agentem, ergo non tantum procedere debet à voluntate, sed in eâ etiam recipi & subjectari: quod insuper probat debere omne peccatum subjectari similiter in animâ, quamvis voluntas ponatur realiter ab eâ distincta, ut latè ostendi Disp. 13. de animâ, cui proinde hic non insisto.

Utrum omne peccatum sit in voluntate.

VII.

Dices: hæresis & infidelitas sunt peccata, hæc autem nec à voluntate procedunt, nec in eâ recipiuntur, sed in intellectu, à quo etiam producuntur, ergo omne peccatum non est in voluntate. Respondetur, hæresim quidem & infidelitatem, prout dicunt actus intellectus, non esse in voluntate, sed in intellectu, ut verò sunt peccata involvunt actus voluntatis, cujus consensu vel imperio eliciuntur, & unde hauriunt libertatem, sine qua, ut supra Disp. 85. & alibi ostendi, nullum esse potest peccatum. Jam verò hic actus voluntatis, à quo hæresis & infidelitas rationem peccati accipiunt, est in voluntate.

Peccata hæresis & infidelitatis quo pacto sint in voluntate.

VIII.

Eodem modo respondendum si quis arguat peccata externa, furtum, homicidium &c. esse, peccata verè sunt, peccata, quæ tamen in voluntate non existunt: dico enim quamvis actus ipsi externi non sint in voluntate, volitio tamen ad quam sequuntur, & per quam voluntarii & peccati formaliter rationem sortiuntur, est in voluntate, quamvis actus ipsi externi non in voluntate, sed in partibus corporis, aut materiâ aliquâ exteriori subjeçantur.

Peccata externa, homicidium, furtum, &c. ubi subjectantur.

IX.

Notandum denique, licet peccatum mortale gratiam & charitatem, ut diximus, excludat, virtutesque omnes morales infusas ad gratiam consequentes, potest nihilominus peccatum mortale simul cum virtutibus moralibus acquisitis, etiam intensis consistere, ut cum is qui diu se in virtutibus moralibus exercuisset, subito in grave aliquod peccatum incidit. Econtra etiam gratia

Potest peccatum mortale cum virtutibus acquisitis, & gratia cum habitibus virtutibus consistere.

flare potest cum intensis habitibus vitiosis, dum nimirum peccator post gravia diuturno tempore admitta delicta, per actum contritionis, vel sacramentum etiam poenitentiae recipit gratiam. Ratio utriusque est, boni siquidem & mali habitus

naturales, ut paulatim & successivè communiter acquiruntur, ita non nisi successivè, saltem ut plurimum, desinunt ac destruantur. Plura hac de re infra, Disp. 101. sect. 2. num. sexto.

DISPUTATIO C.

Virum malitia peccati commissionis consistat in positivo, an privato.

PRÆCIPVA circa peccatum commissionis, acerrimèque in Scholis disputata questio est, in quo formaliter ejus malitia consistat, positivo an negativo, privatione scilicet rectitudinis inesse debita, qua de re non levem video inter Auctores dissensionem. Tres quippe sunt sententiae, quarum singula patronos habent non infima notæ Theologos: prima eam in privato statuit; secunda in positivo; tertia in utroque. Quid in hac controversiâ dicendum sit, sequentibus Sectionibus videbimus.

SECTIO PRIMA.

Refertur & impugnatur sententia, peccati commissionis malitiam statuens in privato.

I.
Quid nomine peccati commissionis intelligatur.

AD rectam hujus difficultatis intelligentiam præmittendum, peccatum commissionis illud dici, quo quis legem transgreditur per quam aliquid prohibetur, seu per quam præcipitur ne aliquid fiat, quod proinde quisquis præstat, reus hujus præcepti efficitur, & in peccatum commissionis incidit. Quando autem jubetur aliquid fieri, quisquis hanc legem vel præceptum violat, seu non facit quod mandatur, in omissionis peccatum censetur incurrisse.

Peccatum omissionis.

II.
Prima sententia affirmat malitiam morale peccati commissionis consistere in privato.

Prima itaque sententia affirmat formale, seu malitiam morale peccati commissionis consistere in aliquo negativo, carentiâ scilicet alicujus perfectionis, seu privatione rectitudinis inesse debita. Hæc sententia satis tum inter antiquos Scriptores, tum modernos est communis: eam tenet Scotus in 2. d. 37. Halensis 2. p. q. 94. membro 2. Durandus d. 34. q. 2. Gabriel. Aureolus, Gregorius. Marfilus, Major, & alii. Eandem sequitur Bellarminus lib. 2. de peccatis, cap. 5. & 18. Valentia 1. 2. d. 2. q. 13. punct. 3. & disp. 6. q. 1. punct. 1. Suarez d. 11. Met. sect. 1. num. 17. Acorto. 1. lib. 4. cap. 1. q. 6. Salas q. 18. tract. 7. d. 3. sect. 2. Salmeron tomo 2. tract. 14. Tannerus 1. 2. dist. 2. q. 5. dub. 2. & d. 4. q. 1. dub. Granado Controv. 6. tract. 1. Disp. primâ, sect. 2. num. 7. & alii. Ex antiquioribus verò præter citatos idem tenet S. Bonaventura in 2. dist. 34. art. 2. q. 3. Richardus a. 1. q. 7. & dist. 35. art. 1. q. 1. Okam quodlibeto 3. q. 15. Capreolus distinctione 35. quest. unicâ, artic. tertio, cum aliis.

III.
Alia est sententia affirmans peccatum peccati commissionis consistere in positivo, an negativo, privatione scilicet rectitudinis inesse debita, qua de re non levem video inter Auctores dissensionem.

Probatur hæc sententia primò: in omni quippe peccato est privatio rectitudinis inesse debita, ratione cujus, actus ille positivus redditur malus, & rationi difformis. Sed contrâ; nam præterquam quòd, ut postea ostendetur, actus ipse positivus per se & suam entitatem sit rationi difformis,

IV.
Odiûm excludit amorem boni est per suam entitatem malum.

Impugnatur hæc ratio primò: ista enim privatio vel est carentia rectitudinis inesse debita subiecto, vel actui; si primum, ergo actus est malus, non per aliquid privativum, sed per suam entitatem positivam, ideo enim esset malus actus odii exempli gratiâ quia est causa carentiæ rectitudinis debita inesse subiecto, quæ rectitudo secundum hos auctores est amor, sed odium secundum suam entitatem præcisè est causa carentiæ amoris, cum hunc formaliter per suam entitatem excludat, ergo odium per suam entitatem est malum.

V.
Alia est difformitas ad rationem in odio habenda Deum, alia in cum non amato.

Dices: denominari odium malum à negatione amoris. Contrâ primò: alia namque est difformitas in ordine ad rectam rationem in odio Dei, alia in eum non amando, etiam quando urget præceptum amoris, & illa est hac multò gravior, ut videtur manifestum, sicut non dare eleemosynam & aliena rapere, non liberare hominem è manibus eum occidentium & vulnus ei lethale infligere, & alia hujusmodi. Contrâ secundò: frequenter enim contingere potest, ut quis actum odii eliciat, quando non urget præceptum amoris; præcepta enim positiva secundum omnes non obligant pro semper, ergo inhonestas odii non est negatio amoris, sed ipsa positiva entitas odii.

VI.
Non operatur plerumque homines per actus reflexos, & in actu signato, sed in actu exercito.

Dices secundò: licet quidem absolute, & in sensu diviso volitionis odii, non teneatur quis elicere actum amoris Dei, ex suppositione tamen quod velit circa Deum versari, tenetur elicere actum amoris. Contrâ: non enim habet quis actus hujusmodi pravios, quibus in actu signato prius versari velit circa hoc vel illud objectum, ita ut amor, odium, & alii actus positivi sint formali.